

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פרשת וישלח תשפ"ד

מכל קנינו, ערם וצא מפתן אמו וערם על פני השדה, וכאשר לקברות יובל ומרשיב חיותו רעב וצמא וקרש אין כל מאומה בידו ועובד לאחרים חילו, אף בשורו עליו וכאב, ונפשו עליו תאכל. ויש אשר הוא פקח ועשה מצוות ומעשים טובים, ושולח לעיר אחרת הוא עולם הבא, אף יצאו שוללים וחספסו כל התורה והמצוות, והוא בעשותו אותם בעוד טמאתו בו - פשע ורשע ובלתי חק, ונקרשע אמר אלקים מה לך לטפר חק"י (תהלים נ טז). "מי בקש זאת מידכם רמס חצרי" (ישעיהו א יב), וכל אשר יעשה ברשעו נופל שדוד בחלקו של טורף בעמקי הקלפות (ספר הלכותים תהלים מה, חומת אנך תולדות י).

ואולם האיש הפקח הוא שולח קמא קמא דמטי לידיה מתורה ומצוות, והצבי בעלי מלקחיות למחסה ולמסתור והם מעשיו הטובים שהם גבורים לעמוד בפרץ לכל ימשל זר במעשה ידיו, כי גדל מעשות עברות, ועושה המצוות לשמן, ומכל מצוה קונה לו סגור ויהיה למחנה, והנה מלאכי אלקים עולים, והם הם המלווין לו לאדם להפיץ ולהדיח כל משטיו ומקטרגו, ומלאכיו יצוה עליו לשמרו.

ואפשר זה רמז הכתוב: "וישלח יעקב" שהוא האיש הישראלי, "מלאכים לפניו" - מלאכים מקוש הנעשים מתורה ומצוות, ומה הם המלאכים "אל עשו" - מעשיו הטובים, "אחיו" שיעמדו לו בעת צרתו, כי אח לצרה יזלה ובהם יזכה האיש את ארחו, כאשר יתן אל לבו "ארצה שיעיר", שהנמים אשר יושב בארץ שהוא עולם הזה, "שעיר" - יש להם שיעור, קמו קצובים ולא לעולם חסן. ואחר כך ימות ויוציאו אותו "שדה" הוא בית הקברות, ושם יהיה "אדום" כאבן דומם, אשר על כן "דרשו ה' בהמצאו" (ישעיהו נא ז) "בהיות לאל ידך לעשות" (משלי ג כז).

ועל פי זה פרשתי: "ותעבר המנחה על פניו והוא לך בלילה ההוא במחנה" (בראשית לב כב), כשתעבר המנחה על פניו והלך לפניו צדקו, והוא לך שהצדיקים אינם מתים אלא ישנים, כמו שאיתא בזהר הקדוש (הקדמת תקוני חזוהי) "תקונו ויננו שוכני עפר" (ישעיהו כו יט) - אליו אינו צדיקא דלאו אינו מתים אלא דמיכין בחזיריהו, בלילה ההוא שהוא בזמן הפטידה הדומה ללילה, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (עי' יומא לח:): על הפסוק (ויקרא כב ז) "ויבא השמש", ואזי יהא במחנה המלאכים אשר פעל ועשה על ידי תורתו ומצוותיו.

"קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מהנות". (לב ז)

אמרו רבותינו זכרונם לברכה (תנא דבי אליהו זוטא פ' א), שרצה להזכיר שנתמעטו נכסיו במצוות כדי לעורר עליו את הרוחמים. ועל פי דרך זה נראה לסים הפסוק, והוא בהקדים טעמים מספיקים להתעוררות הלב אל הצדקה. האהה, מה שאמר הכתוב (דברי הימים א' כט יד) "כי משה הכל ומיך נתנו לך". ועוד, שמצילו מדינה של גיהנם, כמו שאמרו בגמרא גיטין דף ז' וז"ל: מאי "וכן נגזרו ועבר" (נחום א יב), תנא דבי רבי ישמעאל, כל הגוזז מנכסיו ועושה מהן צדקה, נצול מדינה של גיהנם. משל לשתי רחלות שעוברות במים, גזוזה עוברת, שאינה גזוזה אינה עוברת. וגם בעולם הזה הנה שברו אתה, כמו שאמר הפסוק (משלי יא כד) "יש כפור ונוסף עוד", ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קיט.) עשר בשביל שתתעשה וזה רמז הכתוב, מה שנתמעטו נכסיו במצוות הכל הוא מאשר עשית את עבדך, כי משה הכל, וגם כי במקלי, במה שאני מקל מנכסיו ונזו אותם לצדקה עברתי את הירדן הזה הוא גיהנם שהוא מקום וירדה, כמו שאמר הפסוק (תהלים פד ז) "עוברי בעמק הבקא", והוא דומה בדומה למשל הנזכר, גזוזה עוברת - זה הוא מתן שברו בעולם הבא, ועתה - גם בעולם הזה הייתי לשני מהנות, אמור רבנו בכפילא "הן צדיק בארץ ישלם" (משלי יא לא) כפלים לתושיה.

"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום". (לב ז)
על פי משל, הביאו הרב חיד"א בספר דברים דף י"א ע"ג (רוש ד' לשבת הגדול), וז"ל בקצת שנוי: מלך גדול ונורא אשר ברוח מבינתו מנהיג מלכותו, ועלימו הטח מלחו, אין חקר לתבונתו, ובכל ארץ וארץ שתחת ממשלתו נותן סדר והנהיגה תורת ומדינית לפי מקומו ושעתו, את הכל עשה ופה בעתו, ממנו משפטו ושאתו לתת לכל עיר ועיר שפיר גזרתו, בחציריהם ובטיריותם, שבתם וקומתם, והכל בהקמה ותבונה, והמשכיל יבין עמק ענינו אשר בכל דבר קטן וגדול יש כמה טעמים והכרחיות וסבות לכל הנהיגה וגזרה וסדר אשר הוא עושה, ואתיא מפלא גזר אשר על עיר רחוקה הרחק מאד מכפא מלכותו ומטרפולין שלו, שבה תהיה הנהיגתה, שהשר אשר ימשל בעיר ההיא להנהיגה, לא יהיה מילידי העיר ובנותיה, רק ילכו שני שרי צבאות יושבי כפאות בדרך רחוקה מן העיר ובהגיע תור שיעור ההליכה ההיא, האדם הראשון אשר ימצא שם באותו מקום או לפניו יקחוהו באנס או ברצונו, וזה יעצה בבני העיר ההיא בחברת השרים בני העיר ועל מנהונו, כי הוא רשאי, שליט אדון ופטרון לפזר מעות ולתקן עניני העיר כחפצו ורצונו, אבל כך משפטו עד תשלום שנה אחת, ובמלאת השנה גזרת מלך היא להשקותו מיון הרקח מידי דמשפר לרצונו או לאנסו, עד שיצא מדעתו, ובנפל תרדמה עליו "מלכותא העידו מניה" (הניאל ח כ), וטעון הפשט בגדי מלכותו והלכש אותו בלויי הסבבות אשר לבש כשמצאוהו, וישאוהו ויניחנהו מחוץ לעיר אל המקום אשר עמד שם בתחלה, וזה עני בהקיצו ויצא עצמו דל וחקך רעב וצמא, וישא ביום ההוא קול נהי בכי ואנחה, לא יתמו ימי בביתו, ותמה כפנים שאגתו עד יום מותו, וכן יעשו מדי שנה בשנה.

ויהי היום, האיש אשר מצאו היה חרף ופקת, והציץ מן התריבים כי גדלתו תוך שנתו ואין בלתו, ונתחכם בשבתו על כפא ממלכתו לעשות לו סגולה ואוצר טוב מכסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות, והיה עושה והולך עד אשר ירח ימים קדם תשלום השנה נמצא אתו עשר גדול ויקח את כל העשר והוא ושלחו אל עיר אחרת על ידי איש עתי המדבר, ובבא האיש ירד המדבר יצאו גדודים שוללים ונזו איש לו ויהרגו את שליח השנה והנה קרב זמן מלאת השנה, והשתנה כדת הן אונס עד שהגיע לשכרותו, וישאוהו וישליכוהו על תלמי שדי, ובהקיצו מתרדמתו גזו ימו ואנחה לילו, ואלה קשה מוסר על הראשונים, כי טרח ונגע והכל נאבד בדבר רע, והכל הביא גם הוא ואסף רוח בחפניו.

ובשנה האחרת ביום לבתם מחנים, הלך אחר הנמצא, נמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו, ולא עשה כראשון לאסף חיל כבוד מעשר עצום ובסוף השנה לשלחו ביד על ידי איש אהה, אף ברר אהה מעיר אחרת, וקראו ויאמר לו: התיצב והכן לך כמה בעלי מלקחיה וילוו אליך וישרתוה, ובכל חדש תביאמו עד סמוך לעיר ואני אתן בדרך כל עמלי שפגלתי בחדש ההוא, ואמרתו בדרך עד זמן שאשאלנו מסוף, וכן עשה, שבר בעלי מלקחיה גבורים לעמד בפרץ בקשרי מלקחיה, ובכל חדש יבוא אל השר ויצא לטעון טעון מרגליות נפך ספיר ויהלם וכל טוב אדוניו בידו.

ובמלאת השנה, אנשי העיר עשו מנהגם זה, ותנו כוס וין מלא, ויפל עליו תרדמה, והשטיטוהו וישאוהו במוט, ויניחנהו מחוץ לעיר, וישוכו אל עירם ואל שער מקומם. ואלה משה איש סודו ואנשי חילו מנהג גדולה הלבשוהו בגדים החמודות, ויניחנהו במרבבת המשנה, והלך לעיר אשר שם קנינו וכתים מלאים כל טוב, ויהי פאחד מהשרים הגדולים בעשר וקבוו כל ימיו עם עבדיו ברבם ובפגשיו.

והנמשל, המלך הגדול הוא מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, וגזר בעיר אחת הרחוקה ממטרפולין שלו הוא גוף האדם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (נדרים לב:) עיר קטנה זה הגוף, ובא מלאך הממונה על ההריון ומביא הנשמה מאוצר הנשמות וממליכו על העיר זה הגוף, והוא ממלך ושר יצבר בעשר כסף ותענוגות בני אדם, ובמלאת שנותיו, והנה מלאכי מות יתנו לו כוס התרעלה, הנה לו יגום ולי יישן שנת הקנות, ותרדמה נופלת עליו ומשטיטוהו

תיב (איוב ג, כח) פחד פחדתי ויִצְתַּנֵּנִי. וקתיב (תהלים קיב, ג, ח) נכון לבו בטח בה/ סמוך לבו לא יירא. נמצא שהמתפחד גורם רעה לעצמו את אשר לא היה ראוי לבוא עליו, והבוטח בה' חסד יסבבנו (תהלים לב, י).

והן אמת שאין אדם שליט ברוח, ואם יאמרו לו כל היום, אל תפחד, אל תפחד, הוא מתפחד, אבל יוכל איש לפכוחי פחדא [להעביר הפחד] על ידי העמק במחשבות טהורות, שיחשב, מה לי לפחד מרעות המתרגשות לבוא בעולם, הלוא טוב ליראה מפחד השם ומהדר גאונו, ויסיע מלבו הפחד ויפנה לבבו למחשבות אחרות, שאין הלב יכול לחשב שתי מחשבות יחד, ומה בצע ומה יתן ומה יוסיף לו מה שיפחד, אם נגזר עליו גזרה מקרה שתבוא על ראשו כי אין מידו מציל, ואם לא נגזר עליו פחדו נשאר לו, ולא עוד, אלא שאפשר שיבוא עליו מה שלא נגזר על ידי פחדו. לכן יתחזק האדם ויהיה לבו כלב האריה, בטוח בהשם שלא תאנה אליו רעה, ואם נגזר עליו שום גזרה, כל דעבד רחמנא לטב עבד [- כל מה שהשם עושה הכל לטובה], ומכל מקום אף על פי שלא יפחד, למחש מיהא בעי ואת אשר כבחו לעשות יעשה, ויקדים תפלה לצרה, ויעשה צדקה שמבטלת הגזרה, והשם הטוב בעיניו יעשה.

תפילה לעת מלחמה
מרבינו אליעזר פאפו זיע"א
מחבר ספר "פלא יעץ"
יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שתציל לעמך ישראל ממלחמה ומאזור ומשבי ומבזה ומכל הפחד ומכל פחד, ולא ישמע שד ושבר בגבולנו. ו'קום אלוקים יוצרו א' ו'בין ו'נוסו מ'שנאיו מ'פניו [איאומ"מ]. והגן בעדנו והסר ממנו מכת אויב, דבר חרב וצרה ורעה, ורעב ונגון ומשחית ומגפה. שבר והסר שטן מלפנינו ומאחרינו, ובצל כנפיך מסתרינו, ושמר צאתנו ובואנו לחיים טובים ולשלום מעתה ועד עולם, כי אל שומרנו ומצילנו אתה.

הראוי להיות שליח צבור

שליח צבור צריך שיהא הגון, ואיזהו הגון, שיהא ריקון מעברות, ושלא יצא עליו שם רע אפלו בגלדותו, ושיהא עניו ומרצה לעם, ויש לו נעימה, וקולו ערב, ורגיל לקרות תורה נביאים וכתובים (ש"ע או"ח נג ד). ואם יש עם הארץ זקן וקולו נעים והעם הפצים בו, וכן שלש עשרה שנה המכין מה שאומר ואין קולו נעים, הוא קודם. (רמ"א שם ה)

ואין מנינים אלא מי שנתמלא זקנו מפני כבוד הצבור, אבל באקראי משהוא בן שלש עשרה שנה ויום אחד יכול לירד לפני התבה. ואם אין מוצאים מי שיהיה בו כל המדות הללו, יבחרו הטוב שבצבור שמוציאים בהקמה ובמעשים טובים.

וראוי למנהיגי הקהלות שלא למנות שליח צבור אלא על פי חכם, שידע על כל פנים לבחור הרע במעוטו, ושלא לילך אחר יתרי נעימות קול וחסרי מדע. ולפחות יהא השליח צבור יודע ספר ומתוך כך ידע ללמד בספרים המדברים בחיוב השליח צבור, ויזהר עליהם לפחות פעם אחת בחדש לכל יהא פוגם ונפגם, כי עליו נאמר (ויקרא א, ד): "אם הכהן המשיח: חטא - לאשמת העם".

ויתרד השליח צבור וילפת בבואו אל הקדש להיות מליץ בין ה' ובין ישראל, שלא יקצה האלהים על קולו מחמת עוונותיו או חסרון פגותו, ושחת לכל העם חס ושלום.

וצריך לזהר מאד לעשות מלאכתו מלאכת שמים באמונה, ולא יקנס בכלל "ארור עושה מלאכת ה' רמיה" (ירמיה מח, י) חס ושלום, דהיינו שיתפלל תפלתו בשפה ברורה ובנעימה, לא יאריך טרחה אלא מעט במרוצה, רק שיזהר מאד שלא יבלע אפלו אות אחת, ולא יחליף בין ש"ן ימנית לשמאלית, ובין אלפ"ן לעיני"ן, ובין דל"ת לקי"ו וכו' וכו'.

ויהיו עיניו נתונות אל הספה, לא יפנה אנה ואנה, ולבבו ישא אל אל בשמים, ויבין פרוש מה שמוציא בשפתיו, וישפך נפשו לפני ה' מעמקא דלבא, ויכניע לבבו בהכנעה רבה, ויהא מפחד תמיד ומתפלל שלא יהיו חטאתיו מונעים הטוב מן הקהל, ולעולם יהא מעביר על מדותיו, ונפשו כעפר לכל תהיה, כי אותה הוא מבקש, וצריך לו שיהא ה' עמו ותהיה תפלתו מקבלת.

ויהא מאד שומר פיו ולשונו מכל צד נדנדוד אסור לכל יקרב לשרת מקדש בכלי מוגאל. ויהרהר בתשובה קדם תפלה לכל יהא זבח רשעים תועבה. הן אלה קצות דרכי חיובי השליח צבור, ישמע חכם ויוסף לקח.

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישרות ערוכות על הסדר על עניני התפילה וכוונותיה סדר אכילה, סדר משא ומתן וסדר הנהגת יום השבת מלוקטים ומנוקדים מספרי רבינו אליעזר פאפו זיע"א "חסד לאלפים" ו"בית תפילה"

חסד לאלפים

יצאו לאור במהדורה חדשה ומפוארת חסד לאלפים על אורח חיים ויורה דעה

להשיג בהנחיות המובהרות

